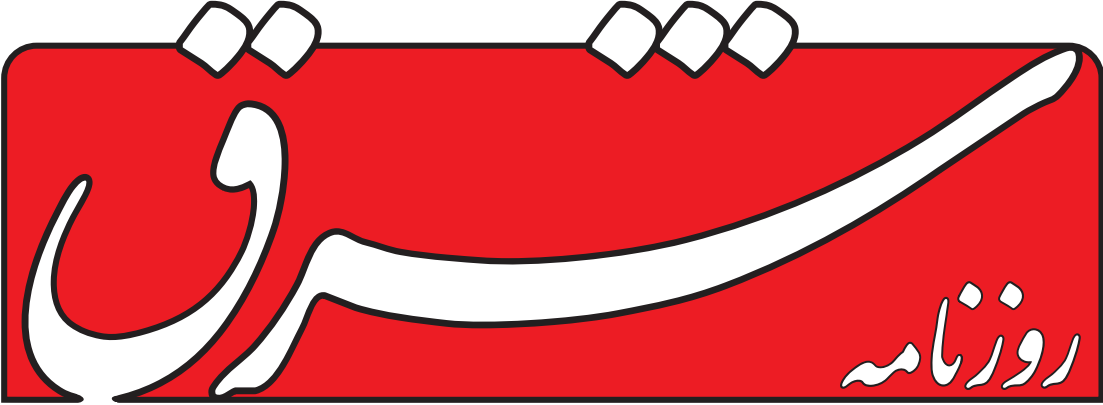

به مناسبت تجدید چاپ «سرگذشت حاجی بابای اصفهانی» با ویرایش جعفر مدرس صادقی

باز آفرینی اثری گمشده

پیام حیدرقزوینی؛ کمی پیش از مشروطه و در سال‌های بیداری ملی درک تازه‌ای از مفهوم ادبیات میان روشنفکران ایرانی شکل گرفت و چند اثر شاخص در این دوران منتشر شدند که تحولی در نثر فارسی به وجود آوردند. میرزا حبیب اصفهانی یکی از این روشنفکران است که با ترجمه…

چهارشنبه ۱۴ تیر ۱۴۰۲ • ۱۶ ذی‌الحجه ۱۴۴۴ • ۵ جولای ۲۰۲۳ • سال بیستم • شماره ۴۵۹۳ • ۱۲ صفحه • ۱۵۰۰ تومان

رئیس جمهوری اعلام کرد:

آمادگی ایران برای همکاری با سازمان شانگهای در مبارزه با تروریسم

دیروز عضویت ایران در سازمان شانگهای اعلام شد و نارندرا مودی، نخست‌وزیر هند، با استقبال از پیوستن ایران به سازمان همکاری شانگهای گفت: خوشحالم که بگویم ایران به‌عنوان یک عضو کامل به خانواده سازمان همکاری شانگهای می‌پیوندد. برای رئیس جمهوری ایران…

صفحه ۲

در «شرق» امروز می‌خوانید:
داوند در انتظار ثبت در تقویم رسمی کشور، رونمایی از نسخه اسپانیایی «ملونی»؛ اسپانیا در مسیر ایتالیا و **یادداشت‌هایی از** قادر باستانی، امیر عربی، پویا نعمت‌اللهی

تداوم فشار جریان‌های رسانه‌ای نزدیک به دولت برای ابطال نتیجه انتخابات پارلمان بخش خصوصی

نشست پاستور روی اتاق

گزارش تیریک را در صفحه ۴ بخوانید

چه افرادی و با هزینه کدام ارکان راهی ینکه دنیا شده‌اند

فهرست جنجالی مسافران آمریکا

تراموا دوباره موضوع تذکر شورا به شهردار شد

۱۰

یادداشت

رضایت مردم یا رضایت خدا

در ادبیات سیاسی متعارف معمولاً بر جلب رضایت مردم تأکید می‌شود. سیاستمداران به دلایل مختلف در تلاش‌اند رضایت آنان را جلب کرده تا در پرتو آن دارای مقبولیت عمومی شوند. از طرفی در ادبیات دینی ما آنچه برای یک مؤمن اهمیت دارد، کسب رضایت خداوند است. انسان مؤمن جهان را فراتر از دنیای مادی دیده و مرگ را پایان زندگی نمی‌بیند؛ بنابراین در تلاش است تا رضایت الهی را جلب کند. گاه در حوزه مسائل اخلاقی و دینی، میان این دو رضایت تقابل وجود دارد. به‌عنوان نمونه ربا، تملق و چابلوسی که معمولاً برای خوشامد فردی انجام می‌شود، مورد غضب خداوند بوده و گناهی بزرگ محسوب می‌شود یا فرهنگی غلط در میان مردم رواج یافته است که پذیرش آن با دین سازگاری ندارد یا قانونی ظالمانه وضع می‌شود که حقوق انسانی و شهروندی زیر پا گذاشته می‌شود و خداوند از اجرای این قانون راضی نیست، در اینجا فرد برای خوشامد یک انسان، موجب خشم خداوند بر خود می‌شود. اینجا رضایت یک انسان یا گروهی از انسان‌ها با اخلاق و معنویت که خداوند به دنبال آن است، در تقابل قرار می‌گیرند. امیرالمؤمنین در نهج‌البلاغه می‌فرماید «لا طاعةَ لِمَخْلُوقِ فی مَعْصِیَةِ الخالقِ»، طبیعی است انسان نباید برای خوشامد فردی یا گروهی به ربا، چابلوسی، زیر پا گذاشتن حقوق مردم و دیگر محرمات اقدام کند؛ بلکه باید رضایت خداوند را بر رضایت مردم ترجیح دهد؛ اما در حوزه‌های اجتماعی و به‌ویژه حکومتی، نه‌تنها تقابلی میان رضایت مردم و خدا وجود ندارد؛ بلکه رضایتمندی مردم از عملکرد حکمت یک معیار اساسی رضایت خداوند به شمار می‌رود. حضرت علی در نامه به مالک اشتر محبوب‌ترین کار برای یک حکومت را اقدام به سیاست‌ها و کارهایی می‌داند که به حق نزدیک‌تر باشد، حقوق مردم بیشتر حفظ شود و رضایت مردم از حکومت جلب شود. از دیدگاه حضرت، این سه اصل اساسی در رویکرد یک حکومت است. حاکم باید رضایت عموم مردم را به‌عنوان یک اصل در نظر داشته باشد، همان امری که امروزه به کشورهای توسعه‌یافته مورد پذیرش قرار گرفته و سازوکارهایی برای کنارگذاشتن کسانی که توانایی جلب رضایت عمومی را نداشته‌اند، تعریف شده است.

حضرت در ابتدای نامه به مالک می‌فرماید ای مالک همان‌گونه که تو حکومت‌های پیشین را ازربایی می‌کنی، مردم نیز حکومت تو را ازربایی و قضاوت می‌کنند و بدان که آنچه بر زبان آنان درباره تو جاری می‌شود، همان سخن خداست که از زبان مردم شنیده می‌شود. در اینجا نه‌فقط هیچ تقابلی میان رضایت خداوند و مردم نیست؛ بلکه رضایت مردم نشانه رضایت خداوند بیان شده است. مردم زبان خدا هستند و نظر آنان درباره حکومت‌شان همان نظر خداوند است. ممکن است این پرسش پیش آید که مردم با چه معیارهایی حکومت‌های‌شان را ازربایی و قضاوت می‌کنند.

ادامه در صفحه ۵

هشدار اعراب و نگرانی سازمان ملل یورش رژیم صهیونیستی به کرانه باختری

۵

پاسخ شرکت تولید نیروی برق حرارتی به گزارش «شرق»

۴

گزارش تحقیقی «شرق» درباره زن‌کشی

هر چهار روز یک زن‌کشی

مریم لطفی؛ سرشین، مهین تاج، مریم، دنیا، شبنم، معصومه، روزین، شکیلا، پرستو، فرشته و ستایش هم‌داستان شدند؛ از بهار ۱۴۰۲ پیش‌تر نرفتند و گور سرد، پذیرای تن جوان و زخم‌آلود آنها شد. تن جوان سرشین در خاک میروان پنهان شد و سر تراشیده مریم در خاک خوی فرو رفت. قلب جوان فرشته و ستایش در یکی از روستاهای رنستان آرام گرفت و تن پراکنده روزین در کرمانشاه، زنان جوانی که هر کدام به دست شوهر، پدر یا برادرشان به قتل رسیدند، زندگی‌شان ناگهان ته کشید، اما آب از آب دنیا تکان نخورد و جهان از مظلومیتشان از هم نپاشید. فقط در سه ماه نخست امسال حداقل ۲۷ زن بنا بر دلایل مبتنی بر ناموس توسط شوهر یا پدرشان به قتل رسیدند. البته این آماری است که رسانه‌ای شده و به زعم بسیاری از فعالان حقوق زنان در نقاط مختلف کشور، زن‌کشی‌های زیادی هم رخ می‌دهد که عاملانۀ خبری از آن به بیرون از منطقه مورد نظر مخابره نمی‌شود. این گزارش سه دنبال تحلیل علل زن‌کشی نیست، یک گزارش صرفاً تحقیقی، روایی و مبتنی بر آمار است.

● عکس: سهند تانگی، شرق

عبدالرحمن فتح‌اللهی؛ این روزها بگومگوهای سیاسی بین دو جریان اصلاح‌طلب و اصولگرا بر سر موضوع مشارکت به یکی از مقله‌های پربحث تبدیل شده است و هر رسانه و جریان سیاسی از نگاه خود به آن پرداخته است. در این میان یکی از چهره‌های سیاسی و رسانه‌ای اصولگرا که مشی میانه دارد و هر از گاهی هم مورد انتقاد هم‌طیفی‌های خود قرار می‌گیرد، محمد مهاجری است که در یک نوشتار و یادداشتی به این‌ارزایی آنچه پرداخته است که بعد از مصاحبه سعید حجاریان شکل گرفت.

این تحلیلگر سیاسی و فعال رسانه‌ای بر این باور است که اصولگرایان روی پوست خربزه‌های رفتند که حجاریان جلوی پایشان انداخت و گفته‌های حجاریان را هم‌وزن با مواضع تاریخی گل‌آقا در انتخابات دوم خرداد ۷۶ دانست که جانی تازه به فضای سیاسی داده است. از منظر مهاجری، «چند روز قبل از انتخابات دوم خرداد ۷۶ مرحوم گل‌آقا جمله‌ای تاریخی خلق کرد. او در این جمله تاریخی درباره سرنوشت انتخابات با اشاره به دو کاندیدای اصلی نوشت که بنویسیم خاتمی، بخوانیم ناطق. همان روزی که این جمله در جامعه پیچید، طومار انتخابات هم در هم پیچیده شد. دیگر مهم نبود نام چه کسی از صندوق درمی‌آید. حتی اگر خاتمی شکست هم می‌خورد، چنین القا شده بود که او برنده بوده و آرای خاتمی به نام ناطق‌نوری خوانده شده است.

یادداشت

پیامدهای روان‌شناختی نارضایتی عمومی

حسین ناصری

روان‌شناس پیشگیری

تصور کنید که برای سنجش نارضایتی عمومی این سؤال و گزینه‌های آن از تعداد زیادی از مردم پرسیده شود که: «به نظر شما چند درصد از افراد جامعه از وضعیت حوزه‌های مهم کشور نظیر اقتصاد، سلامت و بهداشت و محیط زیست ناراضی هستند؟»: الف- ۱ تا ۲۴ درصد، ب- ۲۵ تا ۴۹ درصد، ج- ۵۰ تا ۷۴ درصد، د- ۷۵ تا ۱۰۰ درصد
قاعدتاً تا مادامی که داده‌های این نظرسنجی در دست نباشد، یافته پژوهشی نیز وجود نخواهد داشت. با وجود این انتظار می‌رود که در اتاق فکر کشور چنین پژوهش‌هایی در دستور کار قرار گرفته باشد. چنانچه پس از تجزیه و تحلیل داده‌های این نمونه از پرسش‌نامه‌ها، اتاق فکر با این نتیجه مواجه شود که پاسخ بیش از ۵۰ درصد از شرکت‌کنندگان یکی از دو گزینه ج یا د است، ضرورت می‌یابد که با هدف کاهش نارضایتی عمومی، بلافاصله یافتن بهترین راه‌حل‌های کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت را در دستور کار قرار دهد. به‌احتمال زیاد یکی از راه‌حل‌های کوتاه‌مدت، برحذرکردن افراد صاحب‌منصب از اظهارنظرهایی است که نارضایتی عمومی و عصبانیت اجتماعی را دامن می‌زند. اگر چنین بود، باید شاهد گفتارهای نامیدکننده‌ای نظیر «تفاوت‌نداشتن لندگروز و ۲۰۶» و «شکستن کردن خاطیان» نمی‌بودیم. این نوع از اظهارنظرهای مقامات علاوه بر تشدید نارضایتی عمومی این ذهنیت را ایجاد می‌کند که دغدغه‌های بسیاری از افراد صاحب‌منصب با دغدغه‌های عموم مردم فاصله زیادی دارد. بدیهی است که وقتی مردم با همه وجود، ابعاد ترسناک زندگی در سایه تورم روزافزون را احساس کنند، در هنگام مراجعه به بیمارستان‌های دولتی، اقترن‌های بی‌شماری را تجربه کنند و

سرمقاله

شروط آمریکایی

واشنگتن میان اسرائیل و عربستان چه می‌گوید؟

اردوان امیراصلانی

طرزکردن عربستان سعودی از صحنه بین‌المللی قطعاً به یک وعده دست‌نیافتنی برای جو بایدن تبدیل شده است. چگونه می‌توان اولین اقتصاد جهان عرب و بزرگ‌ترین تولیدکننده نفت در جهان را درحالی‌که روابط خود با ایران را از سر گرفته، نادیده گرفت؟ از نظر دولت بایدن، ریاض یکی از محورهای اساسی در تکامل موازنه‌های استراتژیک در خاورمیانه و همچنین یک قدرت کلیدی برای پیشبرد دو پرونده دیپلماتیک بزرگ ولی متناقض یعنی توافق هسته‌ای موقت با ایران و برقراری روابط رسمی بین عربستان سعودی و اسرائیل است.

باوجوداین چشم‌انداز دستپایی به چنین توافقی دشوار به نظر می‌رسد؛ زیرا مستلزم انصراف از برخی مواضع برای هریک از سه طرف است. اسرائیل همواره با تبدیل‌شدن عربستان به یک قدرت هسته‌ای مخالف بوده است. ریاض همواره کشور فلسطین را پیش‌نیاز ضروری برای به رسمیت شناختن موجودیت اسرائیل قرار داده است. درنهایت و در صورت توافق، ایالات متحده باید درباره تغییر نظر خود درخصوص پرونده محمد بن سلمان توضیحات قانع‌کننده‌ای ارائه دهد.

درواقع، بازگشت به صحنه خاورمیانه پس از دو سال عقب‌نشینی استراتژیک که از یک سو باعث آشفتگی متحدان عرب و از سوی دیگر توسعه نفوذ چین شد، برای آمریکا یک ضرورت به حساب می‌آید. اگرچه پروژه یمان ابراهیم میراث سال‌های حکمرانی ترامپ است؛ اما افزودن پادشاهی وهابی به فهرست کشورهای عربی که موجودیت اسرائیل را به رسمیت می‌شناسند، به اولویت جدید دیپلماتیک رئیس جمهوری دموکرات تبدیل شده است. سفرهای غیررسمی هیئت‌های آمریکایی به ریاض و تل‌آویو در هفته‌های اخیر چند برابر شده است. درواقع، نزدیکی به عربستان سعودی ممکن است باعث سوت‌فاهم افکار عمومی آمریکا بشود که از ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ به این متحد دوگانه بدین شده‌اند. با افزایش ناکامی‌های جو بایدن پس از رسیدن به قدرت ازجمله رکود مذاکرات درباره موضوع هسته‌ای ایران، خروج نیروهای آمریکایی از افغانستان و بازگشت طالبان به قدرت، دستپایی به یک پیمان جهانی برای ثبات خاورمیانه با برقراری اتحاد رسمی بین دولت یهود و عربستان به‌عنوان رهبر خودخوانده جهان اسلام سنی، به منزله یک پیروزی دیپلماتیک تاریخی در آستانه انتخابات ریاست‌جمهوری در نوامبر ۲۰۲۴ تلقی می‌شود.

به نظر می‌رسد که عربستان سعودی با آگاهی از قرارگرفتن در مرکز تجدید سازمان‌دهی‌های استراتژیک متعددی که درحال حاضر در خاورمیانه در جریان است، نشانه‌هایی از گشایش را در سفر اتونئی بلینکن به ریاض در اوایل ماه ژوئن نشان داده است. وزیر امور خارجه عربستان ضمن ستایش از مزایای امنیتی و اقتصادی عادی‌سازی روابط با اسرائیل خواستار یافتن مستیری به سوی راه‌حل ایجاد دو کشور شده است که در مقایسه با مواضع قبلی این پادشاهی وهابی درباره حل مسئله اسرائیل و فلسطین بسیار محتاطانه به نظر می‌رسد. با وجود اینکه پیشنهادهای «طرح عبدالله» که در سال ۲۰۰۲ از طرف اتحادیه عرب به تصویب رسید و ایجاد کشور فلسطین با مرزهای تعیین‌شده در سال ۱۹۶۷ برای ۲۰ سال پیش‌شرط غیرقابل مذاکره برای به رسمیت شناختن اسرائیل بوده است؛ اما درواقع چند سالی است که سرنوشت فلسطینی‌ها دیگر موضوع مبارزه جهان عرب نیست.

محمد بن سلمان باید هزینه‌های سیاسی عادی‌سازی روابط با اسرائیل را در نظر بگیرد؛ زیرا دولت یهود همچنان مورد پسند افکار عمومی عربستان نیست، بنابراین عربستان سعودی باید در ازای کنارگذاشتن آرمان دیپلماتیک و هویتی فلسطین، تعهداتی ازجمله تقویت پیمان امنیتی، لغو محدودیت خرید تسلیحات آمریکایی، حق توسعه برنامه هسته‌ای غیرنظامی را که همواره از طرف آمریکا رد شده، از ایالات متحده دریافت کند. آیا ایالات متحده که مشتاق محدودکردن نفوذ چین در منطقه و حفظ عربستان در مدار خود است، مواضع خود را در این نقطه حساس تغییر خواهد داد؟ ریاض همچنین خواستار تضمین درباره چارچوب هسته‌ای ایران است؛ اما درصورتی‌که ایران برنامه هسته‌ای خود را در سطح فعلی دنبال کند، بدیهی است که خطر توسعه زرادخانه هسته‌ای عربستان سعودی نیز وجود خواهد داشت.

مدت‌هاست که اسرائیل نیز مانند ایالات متحده با برنامه هسته‌ای عربستان مخالفت کرده است؛ بنابراین بازگشت به این موضع، خطر تضعیف بنیامین نتانیاهو را در پی دارد که در حال حاضر در وضعیت ضعف شدید سیاسی قرار دارد. با وجود ابراز تمایل مکرر اسرائیل برای لغضای توافق با ریاض، وضعیت سیاسی اسرائیل و موقعیت دشوار آن همچنان مانع اصلی موفقیت تلاش‌های دیپلماتیک است.

چگونه می‌توان عادی‌سازی روابط با رهبر قدرتمند جهان عرب و ایدئولوژی یک دولت راست افراطی را که همچنان به تحریک خشونت علیه اعراب اسرائیلی و فلسطینی‌ها ادامه می‌دهد، به طور منسجم به سرانجام رساند؟ پنجره دیپلماتیک برای واشنگتن همیشه باز نخواهد ماند. درحالی‌که رقابت برای انتخابات ریاست جمهوری از پایان سال میلادی تشدید خواهد شد، اختلاف‌نظرها در کنکره آمریکا و حتی در داخل حزب جو بایدن درباره تحولات احتمالی ائتلاف سعودی همچنان وجود دارد.

ادامه در صفحه ۵